

TIP FAKÜLTESİ KIZ ÖĞRENCİLERİNİN DOĞUM HAKKINDAKİ BİLGİ VE YÖNELİMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Evaluation of Medical Faculty Female Students' Knowledge and Orientations About Birth

Hüseyin KARAKAYA¹, Utku Berkay AKALIN², Ethem Serdar YALVAÇ², Mustafa BAKIRCI²

ÖZET

Amaç: Tıp Fakültesi 1., 2. ve 3. dönem öğrencilerinin doğum bilgisi, doğuma yönelim ve korkularının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntemler: Tıp Fakültesinde öğrenim gören belirli yaş grubundaki kız öğrencilerin bilgi ve tecrübelerini değerlendiren 16 soruluk 52 alt başlık olmak üzere anket çalışması yapılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan 18-24 yaş arası kız öğrencilerin yaş ortalaması 20,2 ± 1,2 olduğu, %28'i il de, %12'si ilçe de %60'ı ise kasaba da yaşamaktadır. Doğum korkusu hakkında %90 bilgi sahibi olduğunu ifade ederken, %79'u ise normal doğumun zor olduğunu belirtmiştir. Doğum hakkındaki bilgilerini %3'ü annesinden, %7'si abla-kardeşten, %4 sağlık personelinden, %10 öğretmeninden, %58 sosyal medyadan ve kalan %18'i arkadaşından öğrenmiştir. Anketin son kısmında katılımcılara doğum şekli sorulduğunda; katılımcıların %80 i sezaryen doğum planlarken %20'si normal spontan vajinal doğum planlamaktadır.

Sonuç: Yapılan çalışmamızda öğrencilerin ileride çocuk sahibi olmak istedikleri ancak doğum için korku içinde oldukları görülmüştür. Öğrenciler doğumda çaresiz kalacaklarını düşünmektedirler. Bu sebepten dolayı sezaryene göre normal vajinal doğumdan daha fazla korktuğu bulunmuştur. Doğum ile ilgili bilgilerinin ise sosyal medyadan öğrendikleri için tam olarak doğru olmadığı düşünülmektedir. Doğum ile ilgili fizyolojik bilgilerin öğrenilmesi için daha akılda kalıcı projelere ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Kız Öğrenci; Doğum; Doğum Korkusu

ABSTRACT

Objective: The aim of this study was to assess the knowledge of birth, birth orientation, and fears among first, second, and third-year female medical students.

Material and Methods: A survey consisting of 16 questions and 52 subheadings was conducted to evaluate the knowledge and experiences of female students within a specific age group studying at the Medical Faculty.

Results: The average age of the participating female students between 18-24 years old was 20.2 ± 1.2. Among them, 28% lived in a city, 12% in a district, and 60% in a town. While 90% claimed to have knowledge about birth fears, 79% stated that normal birth is difficult. Regarding their knowledge about birth, 3% learned from their mothers, 7% from sisters, 4% from healthcare personnel, 10% from teachers, 58% from social media, and the remaining 18% from friends. In the final section of the survey, when asked about their preferred method of delivery when they want to have children, 80% planned for a cesarean section, while 20% planned for a normal birth.

Conclusion: The study revealed that students desire to have children in the future but fear childbirth. They believe they will feel helpless during childbirth, which results in a greater fear of vaginal birth compared to cesarean section. It is believed that their knowledge about childbirth, acquired mainly from social media, may not be entirely accurate. More memorable educational projects are needed to impart accurate physiological knowledge about childbirth.

Keywords: Female Students; Delivery; Fear of Birth

¹Ardahan Göle Devlet Hastanesi,
Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim
Dalı,

Ardahan,
Türkiye.

²Bozok Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim
Dalı,

Yozgat,
Türkiye.

Hüseyin KARAKAYA, Op. Dr.
(0000-0002-5534-3161)

Utku Berkay AKALIN, Arş. Gör.
(0000-0001-8555-515X)

Ethem Serdar YALVAÇ, Prof. Dr.
(0000-0001-9941-4999)

Mustafa BAKIRCI, Dr. Öğr. Ü.
(0000-0002-4063-4409)

İletişim:

Op. Dr. Hüseyin KARAKAYA
Ardahan Göle Devlet Hastanesi

Geliş tarihi/Received: 31.01.2024

Kabul tarihi/Accepted: 12.03.2024

DOI: 10.16919/bozoktip.1429557

Bozok Tıp Derg 2024;14(2):78-84

Bozok Med J 2024;14(2):78-84

GİRİŞ

İnsanlığın var oluşundan bu yana süre gelen çoğalma eylemi daha önceleri normal spontan vajinal doğum ile olurken, günümüzde artan teknolojik gelişmeyle normal spontan vajinal doğum, suda doğum ve sezaryen doğum gibi çeşitli doğum seçeneklerini beraberinde getirmiştir. Doğum çeşitleri ortaya çıktıktan sonra insanlar için doğum seçeneği artmıştır. Bu sebeple insanlar doğum için karar vermede zorluklar yaşamaktadır (1). Tıbbi nedenlerle sezaryen dışında anne isteği de ön plana gelmiştir. Tıbbi nedenlerle sezaryen endikasyonları ise; uterin cerrahi, fetal distres, sefalopelvik uyumsuzluk, çoğul gebelikler, non-verteks prezentasyon, plasenta previa, dekolman plasenta, ilerlemeyen doğum eylem ve iri fetüsten oluşmaktadır.

Gebelik planı yapan anne adaylarının duyu durumlarındaki değişkenlik, doğumda büyük oranda ağrı hissetme, gebelik ile ilgili oluşabilecek komplikasyonlar, kaygı düzeyinin artmasından dolayı gebelik planının ertelenmesine sebep olabilir (2). 2021 yılındaki bir çalışmada anne adaylarının yanında babalarında doğum konusunda kaygı düzeyinin yüksek olduğu bulunmuştur (3).

Sezaryen oranı Dünya Sağlık Örgütü tarafından %15 olarak belirlense de ülkemizde bu oran %54 tür ve bu oran giderek artmaktadır. Ülkemizde artan sezaryen oranları tam olarak anlaşılammış olup birkaç sebep ortaya konmuştur. Bunlardan birisi de spontan vajinal doğum korkusudur. Gebelik sürecinden başlayan doğum korkusu gebelerin psikososyal ve yaşam kalitesini etkileyen bir durumdur. Bu korkuyu gebe kalmadan önceki süreçte yenmek ve bu korkuyu oluşturan sebepleri öğrenmek için çeşitli çalışmalar yapılmıştır (4,5).

Çalışmamızda tıp fakültesi kız öğrencilerinin doğum korkusunun değerlendirilmesi, doğum ile ilgili bilgi ve yönelimlerinin ele alınması amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Anket çalışmamız Yozgat'ta üniversitede tanımlayıcı, kesitsel nitelikte yapılmıştır. Çalışma 18-24 yaş kız Tıp Fakültesi öğrencileri üzerinde aydınlatılmış onam alındıktan sonra yapılmıştır. Kadın Hastalıkları ve Doğum stajı Dönem 4 te başladığı için, Dönem 1-2 ve 3 öğrencileri çalışmaya dahil edilip Dönem 4 -5 ve 6 öğrencileri dışlanmıştır. Anket çalışması 16 soru

ve çoktan seçmeli sorulardan oluşmaktadır. (Tablo 1) Fakülte onayı ve etik kurul onayı alındıktan sonra kız öğrencilerin kimlik bilgileri gizli olacak şekilde, öğrencilerin birbirinden bağımsız şekilde anketi doldurup, kapalı zarf içinde araştırmacıya teslim edilmesi istenmiştir.

Verilerin analizi ve değerlendirilmesinde SPSS 22 (IBM Corp. Released 2013. IBM SPSS Statistics for Windows, Version 22.0. Armonk, NY: IBM Corp.) programı kullanılmıştır. Annelerin tanımlayıcı özellikleri ve ölçek puanlarının tanımlayıcı istatistikleri için sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. İstatistik bütün değerlendirmelerde pearson testi kullanılmıştır. Tablo 1 de ele alınan sorular birbiriyle karşılaştırılmıştır. $P < 0,05$ istatistik olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Bu Çalışma 2017-KAEK-189-2023.04.08-5 numarası ile Yozgat Bozok Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan 18-24 yaş arası kız öğrencilerin yaş ortalaması $20,2 \pm 1,2$ olduğu, %28'i il de , %12'si ilçe de %60'ı ise kasaba da yaşamaktadır. Gelir durumuna bakıldığında ise %16 iyi , %19 orta %65 ise kötü olarak belirlenmiştir. Çalışmaya katılan 160 öğrencinin %60'ı ileride çocuk sahibi olmak istediğini belirtmiştir.

Doğum hakkındaki bilgilerinin %3'ü annesinden, %7'si abla-kardeşten , %4'ü sağlık personelinden, %10'u öğretmeninden, %58'i sosyal medyadan ve kalan %18'i arkadaşından öğrenmiştir. "Size verilen bu bilgiler arasında doğumun zorluğunu ön planda tutan soru var mıydı?" sorusuna katılımcıların %47'si "evet" şeklinde yanıt vermiştir.

Katılımcıların "Cinsel ilişki ağırlı bir süreç midir?" sorusuna % 85'i evet yanıtını verirken, %17'si ise cinsel tacize uğradığını beyan etmiştir. Doğum korkusu hakkında %90'ı bilgi sahibi olduğunu ifade ederken, %79'u ise normal doğumun zor olduğunu belirtmiştir. Doğum korkusu başlıkları ele alındığında en yüksek oranda (%40) doğumda çaresiz kalacağını düşünmüşlerdir (Figür 1).

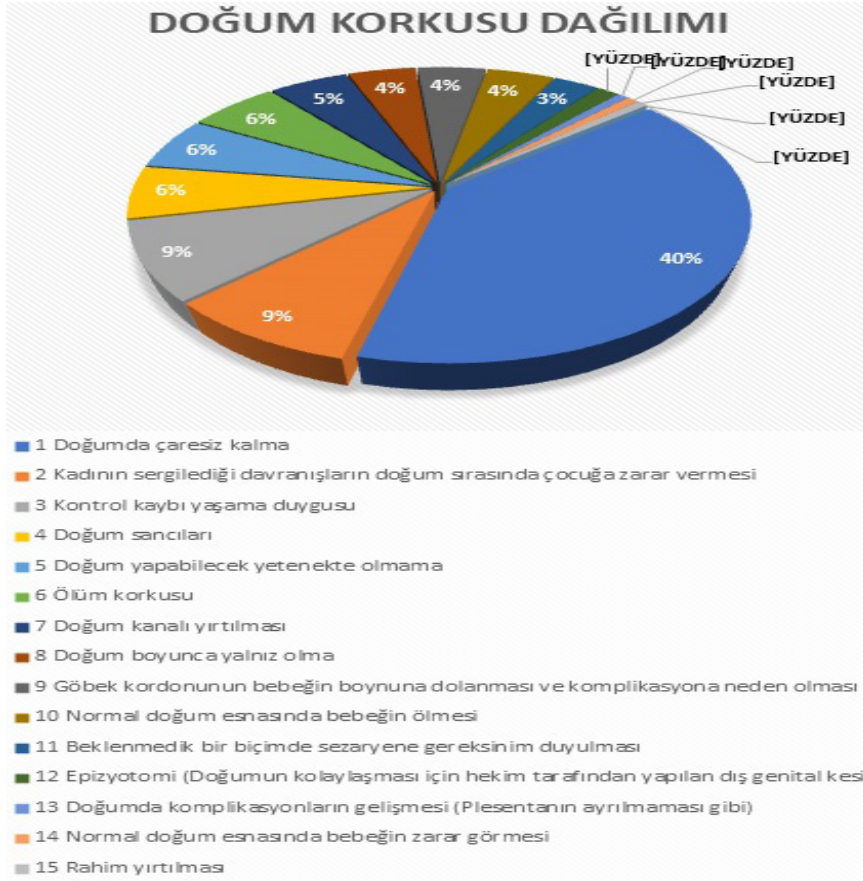
Katılımcıların %86'sı normal doğumdan çok sezaryen doğumun daha kolay olduğunu ifade etmiş, ayrıca %5'i sezaryen doğumun daha ağrısız olması, %1'i bebeğin sağlıklı doğacağı düşüncesi, %22'si doğum süresinin kısalığı, %11'i doğum zamanının planlanması,

Tablo 1. Öğrencilere Uygulanan Anket Soru Formu

1. Yaşınız
2. Büyüdüğünüz yer
a. İl
b. İlçe
c. Kasaba-köy
3. Gelir durumunuz
a. İyi
b. Orta
c. Kötü
4. İleride çocuk sahibi olmak ister misiniz?
a. Evet
b. Hayır
5. Doğum hakkındaki bilgi kaynağınız
a. Anne
b. Abla/kardeş
c. Sağlık personeli
d. Öğretmen
e. Sosyal Medya/İnternet
f. Arkadaşlar
6. Size verilen bu bilgiler arasında doğumun zorluğunu ön planda tutan ifadeler var mıydı?
a. Evet
b. Hayır
7. Çocukluk ya da genç kızlık döneminizde cinsel tacize uğradınız mı?
a. Evet
b. Hayır
8. Sizce cinsel ilişki ağırlı bir süreç midir?
a. Evet
b. Hayır
9. Sizce normal doğum zor mudur?
a. Evet
b. Hayır
10. Doğum korkusu hakkında bilginiz var mı?
a. Evet
b. Hayır
11. Aşağıdaki doğum korkusu başlıklarından hangisi sizi en çok tedirgin eder?
a. Normal doğum esnasında bebeğin ölmesi
b. Normal doğum esnasında bebeğin zarar görmesi
c. Beklenmedik bir biçimde sezaryene gereksinim duyulması
d. Doğum sancıları/ağrıları

Tablo 1. devamı

e.	Kadınının sergilediği davranışların doğum esnasında çocuğa zarar vermesi
f.	Ölüm korkusu
g.	Doğum boyunca yalnız olma
h.	Doğum yapabilecek yetenekte olmama
i.	Doğumda çaresiz kalma
j.	Doğumda komplikasyonların gelişmesi (plasentanın ayrılmaması gibi)
k.	Doğumda panik olması
l.	Epizyotomi (Doğumun kolaylaştırılması için hekim tarafından yapılan dış genital kesi)
m.	Dış genital bölgede yırtılma
n.	Göbek kordonunun bebeğin boynuna dolanması ve komplikasyona neden olması
o.	Rahim yırtılması
p.	Doğum kanalı yırtılması
q.	Kontrol kaybı yaşama duygusu
11.	Sezaryen ile doğum daha kolay bir doğum yöntemi midir?
a.	Evet
b.	Hayır
12.	Sezaryen ile doğumu tercih eden kişiler sizce aşağıdaki başlıklardan en çok hangisi nedeni ile tercih etmektedirler?
a.	Ağrısız doğum olduğu için
b.	Bebeğim daha sağlıklı doğacağı için
c.	Çabuk gerçekleşeceği için
d.	Doğum zamanını kendim belirleyeceğim için
e.	Genital bölgede doğuma bağlı hasar olmayacağı için
f.	Bebeğimin sağlık sorunları nedeni ile uygun koşul ve zamanda doğumun gerçekleşmesi için
13.	Sezaryen sonrası olabilecek komplikasyonlar normal doğum ile kıyaslanırsa daha az mı, daha çok mudur?
a.	Sezaryen ile doğum sonrası komplikasyonlar daha azdır
b.	Normal doğum sonrası komplikasyonlar daha azdır
14.	Aşağıdaki başlıklardan hangisi sezaryen ile doğum sonrası görülebilir?
a.	Bir daha çocuğum olmayabilir
b.	Doğum sonrası kesi yerinde ağrımlı olabilir
c.	Bebeğim normal doğuma göre daha çok problem yaşayabilir
d.	Hemen ayağa kalkamayacağım için normal doğumdan daha çok sıkıntılı bir dönem yaşarım
e.	Bunların hiçbiri olmaz
15.	Tüm yukarıdaki bilgiler sonrasında çocuk sahibi olmak istediğinizde siz hangi yolla doğum yapmayı tercih edersiniz?
a.	Normal Doğum
b.	Sezaryen ile Doğum

Figür 1. Doğum korkusu dağılım Grafiği

%8'i genital bölgede hasar oluşmama, bebekle ilgili sağlık sorunlar olduğunda uygun koşul ve %2'si zamanda doğum planlaması gibi durumlardan dolayı sezaryen tercih etmiştir. Sezaryen sonrası oluşabilecek komplikasyon ile normal doğum sonrası komplikasyon kıyaslandığında %74'ü normal komplikasyonların doğumda daha fazla olduğunu ifade etmiştir.

Katılımcılara "Hangisi sezaryen doğum sonrası görülebilir?" sorusu sorulduğunda; %7'si bir daha çocuk olmayabilir, %10'u doğum sonrası kesi yerinde ağrı olabilir, %16'sı bebeğin normal doğuma göre daha çok problem yaşabileceğini ifade etmiştir. %12'si ise hemen ayağa kalkamayacağı için normal doğumdan daha sıkıntılı bir dönem yaşacağını düşünürken %53'ü bunlardan hiç biri olmayacağını belirtmiştir.

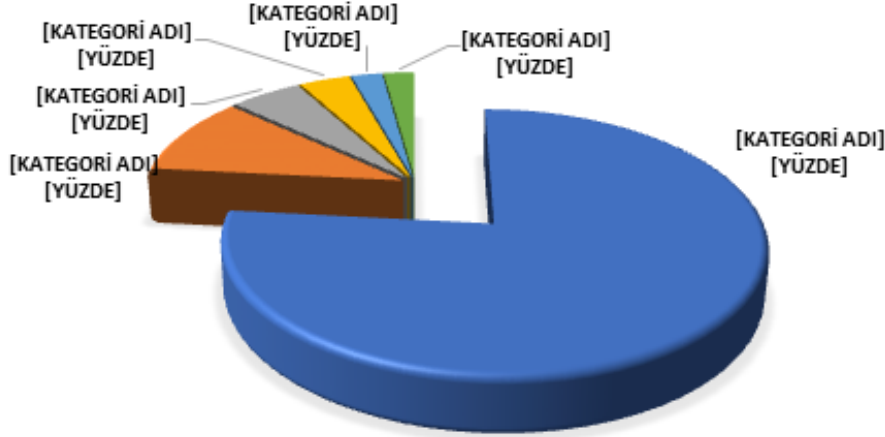
Anketin son kısmında katılımcılara çocuk sahibi olmak istediğinizde nasıl bir doğum tercih ederiniz? diye sorulduğunda %80'i sezaryen doğum planlarken

%20'si normal doğum planlamaktadır (Figür 2). Plansız bir gebelik süreci olacağı için, cinsel tacize uğrayanlarla doğumun zor olduğunu düşünenler karşılaştırılmıştır ve istatistik olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,05$). Cinsel tacize uğrayanlar doğumun zor olduğunu düşünmekte ancak yine de çocuk sahibi olmak istediğini ifade etmektedir.

TARTIŞMA

Tıp Fakültesi Dönem 1, 2 ve 3 öğrencilerinin doğum hakkındaki bilgi beceri ve doğuma karşı bakış açıları ve korkularını belirlemek amacıyla yapılan araştırmanın bulguları literatür sonuçları ile değerlendirilmiştir. Araştırmada, Tıp Fakültesinde eğitim gören kız öğrencilerinde sezaryen ile doğum düşüncesinin, normal doğum ile doğurmayı düşünenlerden daha fazla olduğu görülmüştür. Katılımcıların %90'ı normal doğumdan korktuğunu ifade etmiş ve %79'u ise normal

DOĞUM HAKKINDAKİ BİLGİ KAYNAĞI

Figür 2. Doğum hakkındaki bilgi kaynağı grafiği

spontan vajinal doğumun zor bir süreç olduğunu ifade etmiştir. Ege Üniversitesinde 2020 yılında hemşirelik öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada da benzer sonuçlar elde edilmiştir (6).

Lisa Rublein ve Beate Muschalla'nın 2022 yılında Almanya'da gebe olmayan kadınların doğum hakkında bilgi ve becerilerini ele alan çalışmasında %97 oranında üniversite mezunu olduğu görülmüş, ancak bunların %82,6 sı doğum ile ilgili bilgiyi sosyal medya ve televizyondan öğrendiği bulunmuştur (7).Tıp fakültesi üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışmamızda ise doğum bilgisini %77 oranında sosyal medya-internet üzerinden öğrendiği görülmüştür.

Gunnervik ve arkadaşlarının İsveç'teki çalışmalarına göre poliklinikte çalışan hemşireler ve doğumhanede çalışan ebeler karşılaştırılmış. Hemşireler sezaryenin anne isteği olarak yapılması gerektiğini düşünürken ebeler her ne olursa olsun normal doğumu desteklemişlerdir (8). Yaptığımız anket çalışmasında ise öğrenciler %80 oranında sezaryenin normal doğumdan daha kolay olduğu düşünülmektedir.

İran da 2015 yılında Zeinab Heidari ve Shahnaz Kohan tarafından ebeler ve hemşirelerin doğum bilgisi ve doğuma karşı eğilimlerini ele alan çalışmada ise %93,5'i sezaryene karşı nötr davranış sergilerken, %6,5 oranı ise olumsuz tutum içinde olduğu bulunmuştur (9).

Finlandiya da sezaryen oranı %15 olarak bulunmuş

ve şaşırtıcı karşılanmıştır. İlginç bir şekilde Finlandiya kadın doğum hekimleri daha tutucu bir davranış içine girmiş ve gebeler korkular dahi normal doğumu desteklemişlerdir (10).

Çalışmamızda gebe olmayan anne adaylarının %90 doğumla ilgili bilgi sahibi olduğunu belirtse de %40 çaresiz kalacağını düşünmektedir. Doğumla ilgili toplum olarak bilginin az olması çaresiz kalmanın sebebi olabilir. Bu yüzden öğrencilik döneminden başlamak üzere eğitim kurumlarında bilgi düzeyinin artırılması gerekmektedir. Ayrıca evliliğe adım aşamasında danışmanlık hizmetinin artırılması, gebe okullarındaki eğitimin desteklenmesi gerekmektedir.

SONUÇ

Çalışmamızda öğrencilerin normal vajinal doğumdan korktuğu ve bu sebeple sezaryen ile doğuma yönelim gösterdiği bulunmuştur. Ayrıca öğrenciler tarafından sezaryen ile doğumun daha kolay olduğu düşünülmektedir. Öğrencilerin %60'ı kasabada yerleşim gösterdiği, doğum ile ilgili bilgilerin sosyal medyadan öğrendiği saptanmıştır. Bu nedenle doğum korkusunun azaltılması için özellikle orta öğretimde gerek erkek gerekse kız öğrencilerine bu konuda ilk bilginin verilmesi ve bu bilgilerin rasyonel ve akılda kalıcı bir şekilde anlatılması gerekmektedir. Ayrıca; tüm sağlık kuruluşlarında gebelik süresince, gebelere

muayene süresinin artrlması ve hastaya daha detaylı bilgi verilmesi gerektiğini düşünmekteyiz. Bu nedenle gebe okullarında verilen eğitimin daha yaygın bir şekilde verilmesi ve normal vajinal doğumun fizyolojik bir süreç olduğunu gebelere kazandırmak gerektiği kanısındayız.

Tasdik ve Teşekkür

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

KAYNAKLAR

1. Barut S, Uçar T. Gebelerde doğum öz yeterlilik algısının doğum korkusu ile ilişkisi. Mersin Univ Sağlık Bilim Derg. Ağustos 2018;11(2):107-15
2. Žigić Antić L, Nakić Radoš S, Jokić-Begić N. Are non-pregnant women afraid of childbirth? Prevalence and predictors of fear of childbirth in students. J Psychosom Obstet Gynaecol. 2019 Sep;40(3):226-31
3. Moran E, Bradshaw C, Tuohy T, Noonan M. The Paternal Experience of Fear of Childbirth: An Integrative Review. Int J Environ Res Public Health. 2021 Jan 29;18(3):1231
4. Bülbül T, Özen B, Çopur A, Kayacık F. GEBELERİN DOĞUM KORKUSU VE DOĞUM ŞEKLİNE KARAR VERME DURUMLARININ İNCELENMESİ. JHS. December 2016;25(3):126-30
5. Çiçek O, Mete S. Sık karşılaşılan bir sorun: doğum korkusu. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Derg. 2015;8(4):263–8
6. Güleç D. Hemşirelik Öğrencilerinde Doğum ve Ebeveynliğe Hazırlık Dersinin Doğum Korkusu ve Travmatik Doğum Algısına Etkisi. J Higher Edu Sci. 2020;10:423–28
7. Rublein L, Muschalla B. Childbirth fear, birth-related mindset and knowledge in non-pregnant women without birth experience. BMC Pregnancy Childbirth. 2022 Mar 24;22(1):249
8. Reime B, Klein MC, Kelly A, Duxbury N, Saxell L, Liston R, et al. Do maternity care provider groups have different attitudes towards birth? BJOG. 2004 Dec;111(12):1388-93
9. Heidari, Z., Kohan, S. The Comparison of Knowledge and Attitude of Midwifery and Nursing Students towards Natural Childbirth and Cesarean Section. Journal of Midwifery and Reproductive Health, 2015; 3(4): 437-43.
10. Hemminki E, Klemetti R, Gissler M. Cesarean section rates among health professionals in Finland, 1990-2006. Acta Obstet Gynecol Scand. 2009;88(10):1138-44